

Asia: VN/7196/2021

Lausuntopyyntö naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

Helsingin käräjäoikeus kannattaa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kriminalisoinnin täsmentämistä esitetyllä tavalla.

Väkivaltarikoksia koskevaan rikoslain 21 lukuun esitetään lisättäväksi kaksi uutta rikosnimikettä ”naisen sukuelinten silpominen” (6b §) ja ”naisen sukuelimen silpomisen valmistelu” (6c §).

Oikeusministeriössä nyt virkatyönä valmistellun esityksen taustalla on vuosien ajan kestänyt yhteiskunnallinen ja oikeustieteellinenkin keskustelu siitä, onko sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointi tarpeen vai tuleeko rangaistavuus katetuksi riittävällä tavalla lähinnä pahoinpitelyä ja törkeää pahoinpitelyä koskevilla rangaistusäännöksillä.

Erilliskriminalisointimahdollisuutta selvittämään muutama vuosi sitten asetettu oikeusministeriön työryhmä ei esittänyt erilliskriminalisointia. Työryhmän tehtävänantona oli ollut valmistella tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säätämistä rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Työryhmän laatimassa mietinnössä (OM 2023:6) oli viitattu siihen, että tyttöjen sukuelinten silpominen on jo nykyisissä kielletty. Ongelmia oli työryhmän mielestä sukuelinten silpomista koskevan yleisen legaalimääritelmän puuttumisessa, silpomistekojen eriateisuudessa sekä sukupuolten yhdenvertaisuuteen liittyvissä kysymyksissä lainsäädännön ollessa yleisesti sukupuolineutraali. Esitettyjen mielipiteiden mukaan lievempien tekotapojen kieltäminen vain toiselta sukupuolelta voisi olla ongelmallista. Tältä osin oli viitattu poikien ympärileikkauksiin. Silpomiselle ei ollut onnistuttu löytämään täysin tyydyttävää legaalimääritelmää. Silpomisen kodifioimista rikosoikeudelliseksi säännökseksi oli pidetty ongelmallisena Suomen rikosoikeusjärjestelmän perustuessa tekorikosoikeuteen. Esimerkiksi silpomisen taustalla

vaikuttavan sukupuoleen perustuvan väkivallan tai seksuaalisuuden kontrolloimisen tavoitteen osoittamisen oli mielletty voivan olla oikeudellisesti hyvin haastavaa.

Valmisteluasiakirjoissa ja keskusteluissa vuosien mittaan ollaan oltu pääsääntöisesti yksimielisiä siitä, että naisen sukuelinten silpominen voi tulla kattavasti rangaistuksi jo olemassa olevilla pahoinpitelyä ja törkeää pahoinpitelyä koskevilla rikoslain säännöksillä. Tunnusmerkistötekijöitä suhteessa silpomiseen ei ole kuitenkaan pyritty tarkemmin yksilöimään ja arvioimaan.

Istanbulin sopimuksen kansallisen voimaansaattamisen (276/2015) yhteydessä oli arvioitu, ettei tyttöjen sukuelinten silpomisen kriminalisointia koskeva 38 artikla edellyttänyt Suomessa lainsäädäntömuutoksia (HE 155/2014 vp, s. 52). Suomen rangaistussäätelyn oli katsottu täyttävän Suomea koskevat ihmisoikeusveloitteet, jotka koskevat tyttöjen ja naisten silpomisen periaatteellista rangaistavuutta (LaVM 22/1994 vp, s. 21/1 ja HE 155/2014 vp, s. 52, LaVM 6/2020 vp, s. 11). Tekojen rangaistavuutta ei oltu kyseenalaistettu myöskään kansalaisaloitteessa KAA 1/2019 tai tätä koskevissa eduskuntalausunnoissa tai lakivaliokunnan viimeisimmässä silpomista koskevassa mietinnössä LaVM 6/2020 (s. 11). Oikeusministeriön edellä mainitussa mietinnössä oli katsottu tämän rangaistavuuden kattavan laajasti myös erilaiset osallisuuden muodot sekä perustavan muun muassa lapsen vanhemmille vahvan velvollisuuden estää kaikki lapsen kohdistuvat pahoinpitelynä rangaistavat teot. Erilliskriminalisointia oli puollettu lähinnä tekojen moitittavuuden korostamisen tarpeeseen liittyen.

Rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä annetussa vanhemmassa lakivaliokunnan lausunnossa (LaVm 22/1994 vp s 12) oli todettu valiokunnan kiinnittäneen huomiota Suomessa käytyyn keskusteluun siitä, onko tarpeen kriminalisoida naisten ympärileikkaus rikoslaissa omana tekemuotonaan. Valiokunta oli tähän liittyen ilmoittanut lausunnossaan katsovansa, ettei tämä ole tarpeen, koska naisen ympärileikkaus täyttää törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Samalla tavalla oli todennut korkein oikeus ratkaisussaan KKO 2008:93, jossa oli ollut tarkasteltavana poikien ympärileikkausta koskeva syyteasia. Syyttäjä oli tuossa tapauksessa korkeimmassa oikeudessa esittänyt, että poikien ympärileikkauksen hyväksyminen merkitsisi sukupuoleen ja uskontoon perustuvaa syrjintää siihen nähden, että tyttöjen ympärileikkauksen katsotaan olevan rangaistavaa, ja että muissa uskonnoissa kuin juutalaisuudessa ja islamilaisuudessa pojat eivät joudu ympärileikkauksen kohteeksi. Korkein oikeus oli todennut, että tytön ympärileikkaus tosiasiaassa merkitsee tämän sukuelinten silpomista ja on siten selvästi vakavampaa kajoamista heidän ruumiilliseen koskemattomuuteensa kuin asianmukaisesti suoritettu pojan ympärileikkaus. Tyttöjen ympärileikkauksessa on kysymys lähtökohtaisesti törkeäksi pahoinpitelyksi luokiteltavasta menettelystä, jota ei voida missään olosuhteissa oikeuttaa nyt kyseessä olevan kaltaisilla uskonnollisilla ja sosiaalisilla syillä, eikä sitä ole perusteltua rikosoikeudellisessa arvioinnissa rinnastaa poikien ympärileikkaukseen. Uskontoon perustuvaa syrjintää ei puolestaan merkitse se, että ympärileikkaus liittyy vain tiettyjen edellä mainittujen maailmanuskontojen perinnäistapoihin.

Käräjäoikeus yhtyy edellä viitatus korkeimman oikeuden kannanoton myötä nyt tarkasteltavana olevassa esityksessä esiin tuotuun näkemykseen siitä, että sukupuolineutraaliudesta on tässä tapauksessa perusteltua poiketa ja keskittyä säättämään nyt pelkästään tyttöjen sukuelinten silpomisen rangaistavuutta tarkentava erityissäännös.

Vakiintuneesti esiin tuoduin tavoin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen katsotaan ilmiönä osaksi naiseen kohdistuvaa väkivaltaa tai kunniaan liittyvää väkivaltaa.

Edellä viitattua kansalaisaloitetta tehtäessä oli ongelmana tuotu esiin se, että tyttöjä silpovat tai silpomisen sallivat ihmiset eivät pidä silpomista pahoinpitelyinä. Nykylainsäädäntöä ei sen vuoksi pidetty riittävänä.

Suomessa esiin tulleiden silpomistapausten määrästä ei ole ollut saatavissa tarkempaa selvitystä. Kysymys on piilorikollisuudesta. Tapauksia tiedetään kuitenkin tulevan edelleen esiin pääosin maahanmuuttoon liittyen vuosia kestäneestä ennaltaehkäisevästä valistustyöstä huolimatta.

Kysymys on vakavasta ihmisoikeusloukkauksesta.

Tarkasteltavana nyt olevalla ehdotetulla uudella lainsäädännöllä pyritään suojelemaan naisten ja tyttöjen fyysisistä koskemattomuutta sekä edistämään heidän seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan.

Vaikka silpomisen rangaistavuudessa ei olekaan yleensä nähty olevan epäselvyyttä, on tilanne joka tapauksessa se, että Suomen rikoslain pahoinpitelyä ja törkeää pahoinpitelyä koskevissa pykälissä tai niiden esitöissä ei erikseen mainita tyttöjen sukuelinten silpomista, kuten ei sinänsä mitään muutakaan yksittäistä pahoinpitelyä muotoa.

Pahoinpitelystä voidaan rikoslain 21 luvun 5 §:n mukaan tuomita henkilö, joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä tai aiheuttaa toiselle kipua. Ruumiillisella väkivallalla tarkoitetaan ruumiillisen koskemattomuuden loukkausta, josta voi aiheutua toiselle vamma tai muu terveyden vahingoittuminen. Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttyminen ei sinänsä lain esitöiden mukaan edellytä terveyden vahingoittamista (HE 94/1993 vp, s. 95).

Törkeäksi pahoinpitelyn voi rikoslain 21 luvun 6 §:n mukaan tehdä se, että teossa esimerkiksi aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma tai hengenvaarallinen tila, jos rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai jos siinä käytetään teräsetta taikka muuta tähän rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä. Teon on oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Vaikeana

ruumiinvamma on lain esitöiden ja oikeuskäytännön perusteella pidetty esimerkiksi jonkun aistin menettämistä tai huomattavaa heikkenemistä, uhrin elämänlaadun lyhyttä pidempiaikaista heikentymistä (KKO 2022:80, kohta 13) sekä olennaista kosmeettista haittaa. Erityisen julmaa tekotapaa on luonnehdittu esitöissä esimerkiksi teon kohdistumisena puolustuskyvyttömään henkilöön. Puolustuskyvyttömän pahoinpitelemistä ei voida kuitenkaan kaikissa tilanteissa pitää erityisen julmana. Pahoinpitelyn katsominen erityisen julmaksi edellyttää, että rikokseen liittyy muitakin julmuutta osoittavia piirteitä. Tyypillisesti tällaisina pidetään tarkoituksellista kärsimyksen tai tuskien aiheuttamista taikka niiden pitkittämistä, mutta julmuusarviointiin voivat vaikuttaa myös muut pahoinpitelyn tekotapaan, uhrin ja tekijän asemaan sekä teko-olosuhteisiin liittyvät seikat (KKO 2021:54, kohta 17).

Oikeuskäytännön esimerkkejä ei käytännössä ole siitä, miten Suomen pahoinpitelytunnusmerkistö on sovittavissa tyttöjen sukuelinten silpomiseen. Ainakin sikäli jos on tiedossa, että tytön sukuelinten silpominen on suoritettu jollakin terävällä esineellä väkisin pitämällä puolustuskyvyttömästä työstä kiinni ja ilman puudutusta tyttöä satuttamalla, täyttäisi menettely luonnollisesti jo suoraan suoritustavan perusteella pahoinpitelyn tunnusmerkistön pelkästään kivun aiheuttamisella ja fyysisellä kiinnipitämistasoisella väkivallalla. Sen lisäksi käsillä olisi melko selkeästi myös pahoinpitelyn törkeäksi tekeviä vaihtoehtoisia ankaroittamisperusteita, millä perusteilla tekoa on yleensä pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

Sikäli jos silpomistapauksia tulisi jatkossa Suomessa esitutkintaan ja syyteharkintaan, käräjäoikeus uskoo tilanteen olevan käytännössä usein se, että itse silpominen on suoritettu aikaisemmin, mahdollisesti ulkomailla, ja että silpomisen jäljet eli vahingoitetut sukuelimet ovat nähtävissä vasta paljon myöhemmin, kun uhri on jo aikuinen, esimerkiksi neuvolassa tai synnytyksen yhteydessä. Jos silpominen on suoritettu jo noin parikymmentä vuotta aikaisemmin, on mahdollista, että uhri ei muista siitä, sen suoritustavasta tai mahdollisesti tekijästäkään enää yksityiskohtia. Jos teolla on kytkeä suomalaisen tai Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen, voi syyte olla nostettavissa, vaikkakin on hyvin mahdollista, että uhri haluaa suojella tekijää tai muuta tekoa edesauttanutta henkilöä, jos kysymys on lähipiiriin kuuluvasta henkilöstä. Potentiaaliset näyttöongelmat sekä tähän liittyen muun muassa uhrin pelko yhteisön ulkopuolelle suljetuksi tulemisesta ovat ilmeisiä vastaavalla tavalla kuin lähisuhdeväkivaltaan ja erityisesti kunniaväkivaltaan kytkeytyvissä muissakin rikosasioissa.

Sikäli jos sukuelinten silpominen säädetään rangaistavaksi erilliskriminalisointina nyt ehdotetulla tunnusmerkistöllä ”joka poistaa kokonaan tai osittain tai muuten vahingoittaa naisen tai tytön ulkoista sukuelintä”, selkeyttäisi se oikeusprosessissa tunnusmerkistöarviointia huomattavasti ja vähentäisi itse tapahtumienkulkua koskevia mahdollisia näyttövaikeuksia. Syytteen perusteena olisi ulkoisesti todettavissa oleva, tapahtunut sukuelimen vahingoittaminen. Määritelmäksi säännökseen otettava sukuelimen vahingoittaminen määritteli samalla sen, mitä silpominen on. Laissa ei puhuttaisi tyttöjen ympärileikkaamisesta, vaan nimenomaan silpomisesta. Kaikenlainen tytön ja naisen sukuelimen vahingoittaminen olisi rangaistavaa. Lakiesityksen perusteluissa on esitetty tulkinta-avuksi esimerkkejä siitä, mitä vahingoittaminen käytännössä merkitsisi. Pois jäisivät arvioinnit sen suhteen, olisiko käsillä mahdollisesti lievemmin rangaistava pahoinpitely vaiko

ankaroittamisperusteita täyttävä törkeä pahoinpitely ja mikä on ollut tekijän tarkoitus. Sovellettavana olisi vain yksi yhteinen, jo tapahtunutta silpomista koskeva rikossäännös.

Käräjäoikeus pitää esitettyä, törkeän pahoinpitelyn asteikkoa vastaavaa, rangaistusasteikkoa ongelmallisena suhteessa erityisesti esityksessä kuvattuihin lievimpiin tunnusmerkistön täyttäviin tekoihin. Esityksessä on kuvattu muuta vahingoittamista koskevan tunnusmerkistötekijän täyttäväksi muun ohella mustelman, nirhauman tai ruhjeen aiheuttamista sukuelimeen, ja että myös vähäinen vahingoittaminen kuuluisi säännöksen soveltamisalaan. Vahingolta ei edellytettäisi pysyvyyttä, vaan myös tilapäisen vahingon aiheuttaminen olisi sen mukaan rangaistavaa. Esityksessä on todettu, että esimerkiksi pisto tai viilto voi parantua jättämättä pysyviä jälkiä, jolloin vahingon aiheutumista voitaisiin arvioida siitä aiheutuvan haitan avulla, ja että haitta voisi olla esimerkiksi psyykkistä. Merkitystä tunnusmerkistön täyttymisen kannalta ei ole silläkään, millä keinolla sukuelimen vahingoittaminen tapahtuisi eikä välinedeltä siten edellytettäisi vaarallisuutta.

Koska säännöksessä ei edellytetä vertailukohtana käytetyn törkeän pahoinpitelyn tavoin kokonaistörkeyttä koskevan vaatimuksen täyttymistä, edellä kuvattujen esitöissä mainittujen esimerkkien perusteella lievimpien tekojen rankaiseminen vähintään vuoden vankeusrangaistuksella on rangaistuksen mittaamisessa noudatetun suhteellisuusperiaatteen kannalta kyseenalaista. Esityksessä on perusteltu rangaistusasteikkoa yksin teon vakavalla luonteella, mikä sopii huonosti yhteen esityksessä käsiteltyjen vähäisimpien menettelyjen tosiasiallisen vahingollisuuden ja vaarallisuuden kanssa. Vaikka rangaistuksen määrääminen perustuukin ensi sijassa asianomaista rikosta koskevassa säännöksessä säädettyyn rangaistusasteikkoon, rangaistuskäytännön yhtenäisyys edellyttää myös sitä, että rangaistukset saman tai samankaltaisen rikostyyppin eri rangaistusasteikolla säädetystä tekemuodosta mitataan keskenään mahdollisimman johdonmukaisesti (näin KKO 2018:84, kohta 20). Esimerkiksi sukuelimiin kohdistuva lyöminen tai potkaiseminen, josta aiheutuu mustelma tai nirhauma naisen tai tytön ulkoiisiin sukuelimiin, täyttäisi nyt ehdotetun tunnusmerkistön. Nykyisin voimassa olevan pahoinpitelyä koskevan oikeuskäytännön perusteella tällaisesta teosta – riippuen muista rikoksen olosuhteista – ei joka tapauksessa tuomittaisi lähellekään vuoden vankeusrangaistukseen. Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että joko tunnusmerkistön soveltuminen tulisi rajata yksin sukuelinten poistamiseen ja vakavaan vahingoittamiseen tai rangaistusminimiä tulisi selvästi alentaa nyt ehdotetusta vastaamaan lievimpien tunnusmerkistön täyttävien tekojen vahingollisuutta ja vaarallisuutta.

Esityksessä olevat maininnat yhtäältä siitä, että säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät lääketieteellisin perustein tehtävät ja esteettisen kirurgian toimenpiteet tai esimerkiksi sukuelinlävistys ja toisaalta siitä, että silpomisen osalta teon oikeudenvastaisuus ei voisi poistua uhrin antamalla suostumuksella edes lievässä tapauksessa, vaikuttaisivat olevan ristiriidassa keskenään. Esityksessä on vielä nimenomaisesti mainittu, että kyse olisi poikkeuksesta yleiseen suostumusoppiin. Kun esimerkiksi hoitotoimien rankaisemattomuus on oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä kytketty perinteisesti juuri loukatun suostumusta koskevaan oppiin, esityksen perusteella jää epäselväksi, millä perusteella lääketieteellisesti perustellut suostumuksellisesti tehdyt toimenpiteet, kauneuskirurgia tai sukuelinlävistykset jäävät ”säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle”, vaikka ehdotettu tunnusmerkistö vaikuttaisi kattavan myös tällaiset toimet eikä yleistä suostumusoppia esityksen mukaan tulisi soveltaa. Epäselväksi jää sekin, mihin ”erilaisiin

oikeuttamisperusteisiin” esityksessä viitataan, mikäli kysymys ei ole suostumusopista. Mikäli yleisen suostumusopin soveltumattomuutta tulkittaisiin kirjaimellisesti ja esityksessä mainittujen lävistyksiä koskevien toimenpiteiden tai lääketieteellisesti perusteltujen toimien lisäksi loukatun suostumusta koskevaa oppia ei sovelleta, esimerkiksi suostumuksellisen BDSM-seksin yhteydessä naisen sukuelimiin aiheutettujen mustelmien ja nirhaumien aiheuttaminen tulisi rangaistavaksi naisen sukuelinten silpomisena, mikä ei voine olla lainsäätäjän tarkoitus. Yhteenvetona edellä todetusta käräjäoikeus katsoo, että esityksen maininnat poikkeamisesta rikosoikeuden yleisten oppien mukaisesta loukatun suostumuksesta yleisenä vastuuvapausperusteena kaipaavat täsmentämistä ja selventämistä.

Esitetty toinen uusi rikos, silpomisen valmistelu, on rakennettu nykyisen törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun mukaiseksi. Silpomista voitaisiin sen mukaan valmistella viemällä nainen tai tyttö ulkomaille tai pakottamalla tai järjestämällä naista tai tyttöä alistumaan silpomistekoon. Säännöstä voidaan pitää tärkeänä ja tarpeellisena rinnakkaissäännöksenä, koska kyseisellä erilliskriminalisoinnilla saatettaisiin päästä ajoissa estämään aiottu silpominen. Sikäli jos teko olisi edennyt jo yritysasteelle, tulisi se rangaistavaksi 6b §:n mukaisena silpomisen yrityksenä.

Käräjäoikeus katsoo edellä mainitut seikat huomioon ottaen esitettyjen selventävien lainsäädäntömuutosten olevan tarpeellisia ja perusteltuja. Esitetyissä säännöksissä ei ole tähän nähden kysymys vain niin sanotusta symbolisesta lainsäädännöstä. Esitetyissä säännöksissä on myös laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla ilmaistu uusi kriminalisointi riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistava.

Jos esitetty laki säädetään, tulee luonnollisesti noudatettavaksi perustuslain 8 §:n edellyttämä taannehtivuuden kielto. Ketään ei voida tuomita syylliseksi sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ole ollut tekohetkellä kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan rikos. Esitettyjen uusien säännösten soveltaminen tulee siten koskemaan vasta voimaantulon jälkeen tehtyjä mahdollisia silpomisia tai sellaisten valmisteluita. Sitä ennen ovat sinänsä sovellettavissa voimassaolevat pahoinpitelyä ja törkeää pahoinpitelyä koskevat säännökset sikäli jos niiden mukaista näyttöä silpomisrikoksista kertyy.

Ehdotetuilla naisen sukuelinten silpomista ja sen valmistelua koskevilla uusilla rikoslain 21 luvun 6b ja 6c §:illä pyritään esityksessä todetuin tavoin suojelemaan vahvan perusoikeuskytkentänsä vuoksi erityisen merkittäviä oikeushyviä. Tällä pyritään samalla lisäämään silpomisen kiellettyisyyttä koskevaa tietoisuutta. Silpomisen valmistelun osalta kriminalisointi mahdollistaa silpomiseen tähtäävään toimintaan puuttumisen rikosoikeudellisesti joissakin tilanteissa nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Ehdotetut uudet säännökset ovat aikaisempien ja tulevien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden mukaisia. Euroopan parlamentti on juuri 24.4.2024 hyväksynyt direktiivin, jossa ovat EU-säännöt naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta. Uusilla direktiivisäännöillä kriminalisoidaan esimerkiksi naisten sukuelinten silpominen ja pakkoavioliitot.

Silpomisen vastainen työ vaatii valmisteluasiakirjoissakin todetuin tavoin joka tapauksessa edelleen Suomessa ennalta estävää työtä, tietoisuuden lisäämistä, syvälle juurtuneisiin asenteisiin vaikuttamista, keskusteluyhteyden luomista sekä tiivistä viranomaisyhteistyötä.

2. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

ks edellä

3. Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

Käräjäoikeus kannattaa esitettyä lainmuutosta, jonka mukaan myös täytetty tappo säädetään syyteoikeudeltaan vanhentumattomaksi vastaavalla tavalla kuin murha. Usein henkirikossyyteasiaa tunnusmerkistön suhteen arvioitaessa kysymys on rajatapauksesta sen suhteen, täyttääkö teko murhan vaiko tapon tunnusmerkistön eli joko ankaroittamisperusteen täyttymistä koskevasta arvioinnista tai teon törkeysasteen harkinnanvaraisesta kokonaisarvostelusta. Ei ole tavatonta, että eri oikeusasteet päätyvät edellä kuvatussa arvioinnissa toisistaan eroaviin lopputuloksiin. Molemmissa tapauksissa kysymys on hyvin vakavasta ja keskeisimpään oikeushyvään eli henkeen kohdistuvasta rikoksesta, joka toisinaan saattaa tulla käsiteltäväksi vasta useita vuosia teon jälkeen. Uhrin oikeudenomistajien kannalta tekijän vastuuseen saattaminen vanhoista henkirikoksista ei tulisi olla riippuvainen teon otsikoinnista

4. Lapsensurmaa koskevat kommentit ja huomiot

Käräjäoikeudelle ei ole huomauttamista lapsensurmaa koskevan rikossäännöksen poistamista koskevasta esityksestä.

5. Kommentit ja huomiot esitysluonnoksen johdosta muihin lakeihin tehtäviin muutoksiin

-

6. Muut esitykseen liittyvät kommentit ja huomiot

-

Pakkala Sirpa
Helsingin käräjäoikeus - käräjätuomarit Maritta Pakarinen ja Peter
Huhanantti

